

Sygn. akt III AUa 1033/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Gerszewska
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń (spr.)
Protokolant:	Aleksandra Portaszkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2012 r. w Gdańsku

sprawy M. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o składki

na skutek apelacji M. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 kwietnia 2012 r., sygn. akt VI U 957/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 1033/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 grudnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił M. T. wysokość zadłużenia z tytułu składek w wysokości 2.936,10 zł - łącznie z odsetkami w tym składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od października 2010 r. do listopada 2011 r. w kwocie 2.936,10 zł łącznie z odsetkami. Stan zadłużenia został określony na dzień 8 grudnia 2011 r.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył M. T., który wniósł o jej zmianę, wskazując, że przy ustaleniu stanu zaległości składek na ubezpieczenie zdrowotne pozwany organ rentowy nie uwzględnił powstałej nadpłaty w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 marca 2001 r., bowiem zgodnie z prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w tym okresie nie był on zobowiązany do opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Nadto pozwany wskazał, że nadpłata powstała w okresie od stycznia 1999 r. do stycznia 2000 r. (za okres od lutego 2000 r. do marca 2001 r. brak wpłat) została uwzględniona w rozliczeniu konta zgodnie z przepisami rozporządzenia z dnia 18 kwietnia 2008 r. w/s szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2008 r., nr 78, poz. 465). Rozliczenie konta płatnika nastąpiło na podstawie wszystkich wpłat dokazanych przez skarżącego.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2012 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 23 stycznia 2009 r. pozwany organ rentowy zobowiązał M. T. do zapłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za miesiące listopad 1999, luty 2000 - marzec 2001 r. w łącznej kwocie 3258,50 zł, w tym należność główna w kwocie 1265,50 zł oraz odsetki liczone na dzień wydania decyzji w kwocie 1993 zł. W uzasadnieniu wydanej decyzji organ rentowy wskazał między innymi, że wnioskodawca nie przedłożył dowodów wpłat składek na ubezpieczenie zdrowotne jak również nie przedstawił dowodów potwierdzających fakt niewykonywania działalności gospodarczej w okresie objętym decyzją. Na skutek odwołania M. T. od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 10 marca 2010 r. wydanym w sprawie VI U 806/09 zmienił zaskarżoną decyzję stwierdzając, że M. T. nie jest zobowiązany do zapłaty składek na ubezpieczenie zdrowotne za listopad 1999 r., oraz za okres od lutego 2000 do marca 2001 r. oraz odsetek za opóźnienie w łącznej kwocie 3.258, 50 zł. Powyższy wyrok uprawomocnił się w dniu 23 kwietnia 2010 r.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z treścią przepisu art. 46 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2009 r., nr 6, poz. 33), płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. W świetle cytowanego wyżej przepisu obowiązek zapłaty składek we właściwej wysokości ciąży na płatniku. Płatnik jest obowiązany dokonywać wpłat z tytułu składek terminowo i w należnej wysokości. Zgodnie z treścią przepisu art. 66 ust. 1 pkt. 1 c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają między innymi osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą i osoby z nimi współpracujące.

Sąd wskazał, że w przedmiotowej sprawie wnioskodawca twierdził, że nie posiada zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, bowiem na poczet należności składkowych pozwany organ rentowy winien uwzględnić nadpłatę powstałą na skutek wydania przez Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 10 marca 2010 r.

Zgodnie z treścią przepisu art. 24 ust. 6a ustawy systemowej: nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku - na poczet przyszłych składek, chyba, że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek, z zastrzeżeniem ust. 6c, 8 i 8d.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, z akt ubezpieczeniowych odwołującego wynika, że zadłużenie powstałe na koncie wnioskodawcy z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne dotyczy okresu od listopada 2010 r. do października 2011 r., łączna wysokość zadłużenia z tego tytułu wynosi bez odsetek kwotę 2752,10 zł (co wynika z zestawienia na k. 10 akt ubezpieczeniowych).

Nadpłata składek" powstała w wyniku prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 10 marca 2010 r. dotyczyła jedynie listopada 1999 r., bowiem za okres od lutego 2000 r. do marca 2001 r. wnioskodawca nie uregulował składek należnych na ubezpieczenie zdrowotne, powstała w ten sposób nadpłata została przez pozwany organ rentowy rozliczona według przepisów rozporządzenia z dnia 18 kwietnia 2008 r. w/s szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2008 r., nr 78, poz. 465) - zgodnie z §15 w/w rozporządzenia - na zaległe zobowiązania składkowe o najwcześniejszym terminie płatności.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca, wnosząc o przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia. Skarżący podniósł, że wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy zaprzeczył swoim wcześniejszym ustaleniom, ustalonym prawomocnym wyrokiem. Wnioskodawca podtrzymał również swoje stanowisko w sprawie powstałej w roku 1999 nadpłaty, której rozliczenie powinno być obowiązkiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy okazała się zasadna i skutkowałą uchYLENIEM zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była okoliczność, czy wnioskodawca posiada wobec pozwanego zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres i w wysokości ustalonej zaskarżoną decyzją. Skarżący kwestionował bowiem istnienie na jego koncie zaległości, podnosząc, że posiada na koncie nadpłatę za okres od 1 stycznia 1999 r. do 31 marca 2001 r., która prawidłowa rozliczona skutkuje brakiem zaległości składek.

Wskazać na wstępie należy, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych istota sprawy sprowadza się do oceny zgodności z prawem zaskarżonej decyzji, przy czym oceny tej dokonuje się przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Rozpoznając niniejszą sprawę, Sąd Okręgowy powinien był zatem zbadać, czy płatnik rozliczył się ze składek należnych za okresy wskazane w skarżonej decyzji, a nie czy składki te były zasadne oraz w jakiej wysokości powinny być ustalone.

Ze względu na charakter postępowania z odwołania od decyzji organu rentowego, obowiązkiem Sądu jest wszechstronne zbadanie okoliczności sprawy, co oznacza także zbadanie podniesionych przez stronę w odwołaniu zarzutów. Skoro więc wnioskodawca oparł swoje odwołanie na twierdzeniu, że na jego koncie jako płatnika składek figurowała nadpłata, a z ustawy wynika wprost, że nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu na zaległe, bieżące lub przyszłe zobowiązania wobec ZUS (§ 15 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych), to Sąd Okręgowy winien był ustalić, czy jeśli na koncie płatnika rzeczywiście figurowała nadpłata, to w jaki sposób powinna została przez pozwanego rozliczona.

Sam fakt istnienia na koncie płatnika nadpłaty został przez organ rentowy przyznany. Zakład Ubezpieczeń Społecznych potwierdził bowiem tę okoliczność, wskazując, że nadpłata ta powstała na skutek wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2010 r. oraz podnosząc, że została ona uwzględniona w rozliczeniu konta płatnika zgodnie z rozrządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r.

Podkreślić jednak trzeba, że organ rentowy przedstawiając Sądowi stosowne pisemne informacje występuje jako strona procesu, mająca interes w jego pomyślnym dla siebie zakończeniu. W sytuacji zatem, gdy strona przeciwna kwestionuje prawdziwość informacji przedstawionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, powinny one zostać przez sąd ubezpieczeń społecznych zweryfikowane. W sprawie, w której istnieje jedynie potrzeba sprawdzenia poprawności przeprowadzonych działań matematycznych, zwłaszcza prostych, lub w której sama regulacja normatywna wskazuje sposób przeprowadzenia rozliczenia, Sąd ubezpieczeń społecznych może sam dokonać takiej weryfikacji, o ile oczywiście dysponuje materiałem umożliwiającym mu dokonanie takiej kontroli. W sytuacji jednak, gdy należy sięgać do materiału źródłowego i jest potrzeba sprawdzenia nie tylko samych działań matematycznych, ale także poprawności zaliczania nadsyłanych wpłat na poszczególne konta, na należności główne i na odsetki, zwłaszcza gdy stanowiska stron w tym przedmiocie są sprzeczne, konieczne jest często dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego posiadającego konieczne wiadomości specjalne. Zważyć także należy, że w sytuacji weryfikacji rozliczeń pozwanego dokonanej przez biegłego, wnioskodawca ma możliwość obrony swoich interesów poprzez odniesienie się do opinii oraz zadawanie pytań biegłemu, natomiast kiedy Sąd całkowicie samodzielnie dokonuje takiej weryfikacji, strona może odnieść się do niej jedynie w postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznający niniejszą sprawę Sąd Okręgowy poprzestał jednak na wskazanym wyżej wyjaśnieniu pozwanego, ograniczonym jedynie do wskazania podstawy prawnej rozliczenia, pomijając całkowicie fakt, że obowiązkiem organu rentowego było wskazanie, w jaki sposób nadpłata została rozliczona. Sąd pierwszej instancji nie zweryfikował zatem dokonanych przez pozwanego rozliczeń, a co więcej - nie miał w ogóle możliwości dokonania takiej weryfikacji, bowiem nie dysponował żadnym materiałem dowodowym umożliwiającym mu kontrolę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Reasumując, stwierdzić trzeba, że skoro Sąd Okręgowy nie zweryfikował twierdzeń organu rentowego, że istniejąca na koncie płatnika nadpłata została prawidłowo rozliczona, a płatnik składek posiada zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres wskazany w decyzji i w ustalonej wysokości, to tym samym nie rozpoznał istoty sprawy.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy winien przeprowadzić postępowanie dowodowe umożliwiające weryfikację twierdzeń pozwanego odnośnie dokonanego na koncie płatnika rozliczenia nadpłat. Jeśli zajdzie taka potrzeba, Sąd pierwszej instancji powinien przeprowadzić także dowód z opinii biegłego z zakresu księgowości.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.